

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Yuezheng Liu pt: *Analiza komparatywna brytyjskich i chińskich pieśni ludowych w oparciu o wybrane opracowania XX wieku na głos średni Benjamin Brittena, Healey'a Willimana, Ding Shande i Li Yinghai w kontekście różnic kulturowych i technik wokalnych.*
Praca napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Artura Stefanowicza

1. Podstawa opracowania recenzji

Podstawą opracowania recenzji jest pismo Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina dr. hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. UMFC z dnia 14 stycznia 2026 roku o powierzeniu mi funkcji recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora Panu Yuezheng Liu w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

2. Struktura pracy

Zgromadzony przez doktoranta materiał został pogrupowany w pięć rozdziałów, objętych konwencjonalną ramą współtworzoną przez: streszczenie (str. 8-11), abstrakt w języku angielskim (str. 12-15), rozdział I wstęp (str. 16-28), rozdział II studia nad chińskimi i brytyjskimi pieśniami ludowymi oraz aranżacje kompozytorów (str. 29-134), rozdział III analiza porównawcza chińskich i brytyjskich pieśni ludowych z perspektywy różnic kulturowych (str. 135-173), rozdział IV porównanie chińskich i brytyjskich pieśni ludowych z perspektywy zastosowania technik muzyczno wokalnych (str. 174-209), rozdział V zakończenie (str. 210-212), bibliografia (str. 213-215), aneks nutowy, będący treścią dzieła artystycznego (str. 218-275). Rozdziały II, III oraz IV podzielono na tematyczne podrozdziały. We wstępie (rozdział I) przeprowadzono przedstawienie tła niniejszego studium, cel badań oraz ich znaczenie. Poruszono w sposób

przekonujący zagadnienie innowacyjności jak również potrzeby realizacji tego typu rozprawy. Rozdział II obejmuje analizę porównawczą chińskich i brytyjskich pieśni ludowych pod względem czterech elementów: formy muzycznej, tekstu, przekazu oraz aranżacji. W rozdziale III przeprowadzono porównanie różnic kulturowych pomiędzy chińskimi i brytyjskimi pieśniami ludowymi pod względem pięciu czynników: humanistycznego tła, stylu muzycznego, kształtu melodii, zastosowania języka, dążeń estetycznych. W rozdziale IV doktorant omawia różnice w zastosowaniu technik muzyczno wokalnych w chińskich i brytyjskich pieśniach ludowych również pod względem pięciu czynników. Tym razem: nastroju, techniki oddechowej, rezonansu, ozdobników i języka. Rozdział V stanowiący podsumowanie jeszcze raz w sposób dobitny określa co niniejsza dysertacja miała na celu, czego dowiodła analiza komparatywna tych dwóch jakże odległych dziedzin kulturowych. Zakończenie jest potwierdzeniem, iż porównanie chińskich i brytyjskich pieśni ludowych stało się okazją do poszerzenia perspektywy badawczej w zakresie kulturoznawstwa, estetyki, muzykologii jak i technik kompozytorskich. Recenzowaną rozprawę cechuje dyscyplina metodologiczna, przejrzystość i logiczność kompozycji całości oraz kolejnych rozdziałów i podrozdziałów.

3. Wykorzystanie literatury przedmiotu.

Praca opiera się na szerokim wachlarzu literatury oraz artykułów czasopiśmienniczych anglojęzycznych i chińskich. Końcowy wykaz bibliografii obejmuje 45 pozycji. Jest wynikiem rozległej, pracochłonnej kwerendy źródłowej. Wnosi wiele cennych i mało znanych dotąd ustaleń. Jej wykaz staje się interesującym konglomeratem publikacji poświęconych powziętemu przez doktoranta zagadnieniu. Pragnę tym samym podkreślić, że literatura pracy przygotowanej przez mgr. Yuenzheng Liu była dla mnie bardzo interesującym i pożytecznym doświadczeniem naukowym.

4. Aspekty językowe rozprawy doktorskiej.

Praca napisana została poprawną polszczyzną - narracja jest płynna i przekonująca. Nie znaczy to, że rozprawa jest całkowicie wolna od pewnych potknięć. I tak na str. 4 czytamy: *Tian Kun - akompaniament*. Trudno jest mi się zgodzić z takim zapisem, a tym bardziej go zaakceptować. Akompaniować może pianista do zajęć chóru, w szkole baletowej, do gimnastyki przy muzyce, do piosenki w przedszkole etc. Warto pamiętać, że w kameralistyce fortepian rzadko pełni jedynie

funkcję akompaniującą. Jest aktywnym uczestnikiem dialogu muzycznego wymieniając się motywami z głosem ludzkim tak jak to się ma w przypadku doktoranta. Fortepian często traktowany jest jako instrument „orkiestrujący” brzmienie zespołu. Prawdziwa kameralistyka to konwersacja i współbrzmienie, a nie podporządkowanie jednego instrumentu drugiemu. Kameralistyka wymaga wspólnego kształtowania tempa, frazowania, dynamiki i artykulacji. Pianista nie tylko „gra nuty” ale jest współautorem koncepcji artystycznej. Sprowadzenie fortepianu do roli akompaniatora zuboża brzmienie i interpretację łamiąc istotę wspólnego muzykowania, którą jest partnerstwo. To właśnie w pieśniach partia fortepianu jest interpretacją zarówno poezji jak i muzyki, stanowiąc integralną część dzieła. Niemiecka autorka powieści kryminalnych i thrillerów powiedziała: *Ludzie się zmieniają i zdradzają cię, lecz fortepian tego nigdy nie zrobi*. O tym powinni pamiętać wszyscy wokaliści, iż fortepian jest nam potrzebny niczym tlen. Śpiewak roli fortepianu nie może pauperyzować. Ta współpraca jest kluczowa nie tylko w trakcie występów, ale przede wszystkim podczas długotrwałych przygotowań. Na str. 17 czytelnik napotyka na błąd składniowy: „nowoczesny mi” zamiast „nowoczesnymi” oraz błąd ortograficzny polegający na niesłusznym łączeniu wyrazów „dzieło” zamiast „dziel o”. Przyimki takie jak: o, w, na, z, do, zawsze piszemy oddzielnie od rzeczowników. Na str. 25 napotykamy na literówkę typu „cieszyła” zamiast „cieszyły” oraz błąd ortograficzny „s kolei” zamiast „z kolei”. Na str. 28 napotykamy na błąd typograficzny. Spójnik „i” pozostawiony na końcu wersu. Na str. 101 spójnik „a”. Na str. 28 kolejny błąd ortograficzny dotyczy wyrazu „ponadregionalnym” który zapisany jest błędnie „ponad regionalnym”. Przedrostki z wyrazami podstawowymi piszemy razem. Na str. 180 występuje błąd graficzny. Mam na myśli brak ostatniej litery w wyrazie „nastroj” zamiast „nastroju”. Wszelkie uwagi ze strony recenzenta nie mają na celu wykazanie braków lecz wynikają z jednej strony z recenzenckiego obowiązku, z drugiej - są projekcją oczekiwań czytelnika autentycznie zaintrygowanego proponowanym tematem, po trzecie - mogą być pomocne przy przygotowaniu pracy do druku, po czwarte - nie mają wpływu na osłabienie przekonania, że oceniana dysertacja jest dziełem rzetelnym i wartościowym.

5. Znaczenie podjęcia problematyki w recenzowanej rozprawie.

Jak już wcześniej wspomniałem autor nadał opracowaniu klarowny układ, prowadzący czytelnika od zagadnień ogólnych po rozplanowane z dużym wyczuciem kwestie szczegółowe. Na str. 9 czytamy: *Współczesny stan badań wciąż wykazuje wyraźny niedostatek prac poświęconych szczegółowym rozważaniom nad tym tematem, zwłaszcza w oparciu o samą praktykę, ale również*

w eksploracji odmienności tradycji z jakiej wywodzi się wokalna twórczość ludowa. Istniejące badania wciąż pozostają w fazie poszukiwań i nie doszło jeszcze do ukształtowania jednolitej, teoretycznej syntezy. Wiedza na tym polu oczekuje na wzbogacenie i uzupełnienie. W związku z tym dysertacją Yuezheng Liu podejmuje nowy i ciekawy temat. Tym samym stanowi przykład twórczego podejścia do jego istoty. Na str. 21 czytamy: ... w temacie analizy porównawczej chińskich i brytyjskich pieśni ludowych z perspektywy odmienności kulturowych i technik wokalnych wciąż brakuje szczegółowych opracowań i efektów badawczych... równocześnie może to być niezwykle pomocne i stanowić punkt wyjścia dla kolejnych prac badawczych porównujących pieśni ludowe z różnych krajów. Autorska praca doktoranta uzmysławia nam, że kultura ludowa każdego narodu jest fundamentem tożsamości społecznej i narodowej. Pełni kluczowe funkcje w zachowaniu dziedzictwa, budowaniu wspólnoty oraz kształtowaniu świadomości historycznej. To przekazywanie wartości, bogactwa różnorodności z pokolenia na pokolenie. Budowanie kultury ludowej pozwala na zrozumienie innych ludzi oraz samych siebie. Na str. 173 czytamy: *Różnice estetyczne wzbogacają świat muzyki i mogą być źródłem inspiracji dla współczesnych artystów. Świadome czerpanie z dorobku innych kultur pozwala poszerzać własne horyzonty oraz promować międzykulturową wymianę, sprzyjającą rozwojowi światowej kultury muzycznej.* Kandydat zrealizował założony cel. Dowiódł, że dysponuje odpowiednią wiedzą teoretyczną jak i umiejętnościami praktycznymi. Sumiennie potraktował wyjaśnienie czytelnikom analizę komparatywną brytyjskich i chińskich pieśni ludowych w oparciu o wybrane opracowania w kontekście zarówno różnic kulturowych jak i technik wokalnych. Przestrzega od początku do końca reguł przyjętej przez siebie metodologii i konsekwentnie wynikających z niej zasad. W tym momencie wysoko oceniam pracowitość doktoranta, przejawiającą się w drobiazgowej kwerendzie bibliotecznej. Jednocześnie mgr Yuezheng Liu poradził sobie z przetworzeniem i skondensowaniem obszernego materiału zarówno od strony teoretycznej jak i praktycznej. Wykorzystanie źródeł i odwołanie się do trafnie dobranej literatury przedmiotu, uzupełnione dogłębными analizami i trafnymi wnioskami umożliwiły mu opracowanie interesującej dysertacji doktorskiej, która miała na celu ukazanie zarówno podobieństw jak i istotnych różnic w zakresie estetyki, stylu, technik wokalnych oraz historycznego i społecznego kontekstu tych dwóch tradycji muzycznych. Autor pracy na str. 210 pisze: *Analiza komparatywna tych dwóch odległych dziedzictw ukazała, jak ogromne znaczenie w kształtowaniu i propagowaniu tradycji ludowej odegrały profesjonalne aranżacje wybitnych kompozytorów, takich jak: Li Yinghai, Ding Shande, Benjamin Britten czy Healey Willan. Ich działalność potwierdziła, że pieśni ludowe mogą funkcjonować nie tylko jako proste formy muzyczne, lecz także jako wartościowy element repertuaru artystycznego.*

Przetworzenie materiału ludowego na potrzeby sceny koncertowej wzbogaciło sztukę wokalną, pozwalając na włączenie tej muzyki do profesjonalnego repertuaru oraz na jej dalszą ewolucję w kontekście współczesnego wykonawstwa. Pan mgr Yuezheng Liu napisał dysertację wraz z dziełem artystycznym, które zasługuje na zglębioną dyskusję i zaprasza jednocześnie do istotnej rozmowy o jednym z ważnych aspektów współczesnej kultury. Brytyjska i chińska pieśń ludowa w oparciu o wybrane opracowania B. Brittena, H. Williana, D. Shande oraz Li Yinghai w kontekście różnic kulturowych i technik wokalnych, które są przedmiotem badań w recenzowanej tezie doktorskiej, to interesujące zjawisko naszych czasów, domagające się głębszej refleksji badań z zakresu studiów humanistycznych i filozoficznych.

6. Ocena dzieła artystycznego.

Praca doktorska mgr Liu Yuezheng pt: *Analiza komparatywna brytyjskich i chińskich pieśni ludowych w oparciu o wybrane opracowania XX wieku na głos średni Benjamina Brittena, Healey'a Williana, Ding Shande i Li Yinghai w kontekście różnic kulturowych i technik wokalnych* składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym, które obejmuje prezentacją następujące utwory:

1. Ding Shande - „Chcę pocałować matkę”
2. Li Yinghai - „Płynąca rzeczka”
3. Ding Shande - „Radośnie wschodzi słońce”
4. Ding Shande - „Śliczny kwiat róży”
5. Ding Shande - „Kiedy zakwitną kwiaty szupinu”
6. Li Yinghai - „Alamuhan”
7. Li Yinghai - „Pod srebrnym blaskiem księżyca”
8. Healey Willan - „O serdeczny pocałunek”
9. Benjamin Britten - „Jesionowy gaj”
10. Benjamin Britten - „Ogrody wierzbowe”
11. Benjamin Britten - „O Waly, Waly”
12. Benjamin Britten - „Mały Panicz William”
13. Healey Willan - „Jezioro Loch Lomond”

Wykonawcy:

Liu Yuezheng - baryton

Tian Kun - fortepian

Emilian Rymarowicz - reżyser dźwięku

Miejsce rejestracji: Polskie Radio Studio S2, Warszawa

Data rejestracji: 8 maja 2024 rok

Dla każdego człowieka mała ojczyzna jest enklawą szczególną, emocjonalnie ważną, intymną i własną, stanowiącą punkt wyjścia w dziele formowania się jego charakteru, osobowości, postawy moralnej, społecznej i obywatelskiej, zaś blisko z nią związane poczucie zakorzenienia ma istotne znaczenie w realizacji własnej podmiotowości, a więc bycia sobą i u siebie.

(Prof. Krystyna Turek / Uniwersytet Śląski)

Dzieło artystyczne Pana Yuezheng Liu stanowi przemyślane i oryginalne opracowanie. Może, a nawet powinno stać się punktem wyjścia dla dalszych analiz porównawczych. W prezentowanych pieśniach z jednej strony zauważam dbałość kompozytorów o wyeksponowanie kantyleny głosu wokalnego, z drugiej zaś dążenie do równorzędnego traktowania wszystkich elementów dzieła muzycznego w przekazywaniu ekspresji. Każda kompozycja oddziałuje na wyobraźnię odbiorcy, tworzy swoisty dokument artystyczny. Warto podkreślić, iż pieśni Benjamin Brittena, Healey' a Williana, Ding Shande i Li Yinghai są ambitne technicznie, wymagają przemyślanej interpretacji, umiejętności operowania różnymi zarówno emocjami jak i barwami głosu. Niestety momentami zdarzają się nieczystości intonacyjne świadczące o słabym powiązaniu między słuchem a funkcją aparatu głosowego. Są one sporadyczne, ale nie sposób o nich nie wspomnieć. Mimo tego przebieg kolorystyczny proponowanych pieśni jest zróżnicowany i godny podkreślenia. Dużą różnorodność nastrojów, klimatów każdej z osobna czyni je ciekawymi w odbiorze. Wykonawca potrafił odnaleźć interpretacyjny „złoty środek”, odpowiednio wyważyć proporcje pomiędzy tym, co nazywamy techniczną ekstazą, a wyrazowym, emocjonalnym przebiegiem melodycznym. Rzeczą godną zauważenia jest niebanalna rola Pana Tian Kun. Każdy niemal utwór w wykonaniu tego pianisty jest dźwiękowo wyrafinowany, wysmakowany i wydobyty z dużym zmysłem kolorystycznym. Dla kształtowania się istoty utworu ważnym elementem w przypadku każdej pieśni jest także tekst, który ma swoją głębię myślową. Warto i w tym przypadku wyartykułować iż kompozytorzy

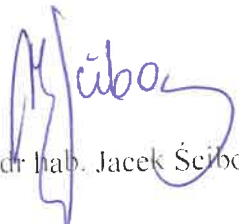
prezentowanych dzieł artystycznych mają również nieszablonowe wymagania literackie. Nagranie płytowe dzieła artystycznego przez doktoranta jest poprzedzone wnikliwymi badaniami dostępnych źródeł. Kandydat w sposób świadomy i dojrzały dąży do zrozumienia idealów estetycznych twórczości każdego z osobna prezentowanych na nagraniu kompozytorów. Proponowana wypowiedź artystyczna Pana Yuezheng Liu staje się rzeczą cenną - daje nadzieję i rękojmię przedtrwania. Część pracy dotycząca dzieła artystycznego jest przykładem starannie przygotowanego nagrania i stanowi twórcze podejście w doborze literatury muzycznej, która zgodna jest tym samym z tematem i wytyczonym celem badawczym. Uzyskany przez doktoranta efekt artystyczny w zakresie prowadzonej analizy komparatywnej brytyjskich i chińskich pieśni ludowych w pełni został osiągnięty. Tym samym dzieło artystyczne należy uznać za wartościowe i oryginalne, spełniające kryteria stawiane pracom doktorskim.

7. Konkluzja.

Rozprawę doktorską mgr Yuezheng Liu uznaję za pracę interesującą, o określonych walorach merytorycznych - zwłaszcza w aspekcie poznawczym. Autor zebrał ciekawy materiał empiryczny, co warte jest podkreślenia. Przedstawiona praca wraz z dziełem artystycznym potwierdza umiejętności doktoranta w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej i naukowej. Wnosi wkład do dyscypliny artystycznej oraz ma przydatność dla pedagogiki wokalne w wymiarze praktycznym.

Reasumując stwierdzam, iż recenzowana rozprawa doktorska wraz z przedstawionym dziełem artystycznym mgr. Yuezheng Liu pt: *Analiza komparatywna brytyjskich i chińskich pieśni ludowych w oparciu o wybrane opracowania XX wieku na głos średni Benjamina Brittena, Healey'a Williana, Ding Shande i Li Yinghai w kontekście różnic kulturowych i technik wokalnych* odpowiada wymaganiom rozprawy doktorskiej zgodnie z art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.). Tym samym wnoszę o dopuszczenie doktoranta do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Recenzent

prof. dr hab. Jacek Ścibor